

Курінний А. С.,
аспірант кафедри цивільного права № 1
Національного юридичного універси-
тету імені Ярослава Мудрого

РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Страховання як інститут права існувало ще до формування ринкової економіки на території сучасної України, але сфера страхування в той час перебувала в монополізованій залежності Держстраху як єдиного органу, що мав право укладати договори страхування.

Хоча обмеження в страховій сфері були не тільки щодо альтернативи вибору страховика, а і з приводу видів страхування. До моменту проголошення незалежності України та реформування інституту страхування, законодавчо було передбачено види страхування в залежності від об'єкту страхової охорони на майнове та особисте.

З проголошенням незалежності в Україні ситуація в сфері страхування змінюється, оскільки в державі починає формуватися ринкова економіка, підприємництво стало легалізовано. З виникненням підприємництва в країні звичайною проблемою стають господарські, фінансові та комерційні ризики.

Вирішенням питання існування таких ризиків для підприємців стало можливим за допомогою страхування їхніх інвестицій, але не відразу. З набранням чинності закону України «Про страхування» від 07 березня 1996 року, в якому п. 17 ч. 4 ст. 6 передбачається страхування інвестицій, як вид добровільного страхування.

Хоча законодавчо страхування інвестицій було закріплено, але достатнього аналізу як способу захисту від ризиків втрати капіталу, так і не отримало.

Страхування інвестицій полягає у виборі одного із можливих варіантів страхового покриття: страхується річний дохід інвестора; страхується вся величина, що відповідає різниці між оголошеним розміром дивідендів і фактично одержаними виплатами в рахунок дивідендів; страхується дохід за декілька років; страхується ризик втрати капіталу, вкладеного в придбання цінних паперів, без страхування неотримання запланованого доходу.

Враховуючи ризиковість фінансових інвестицій, страхуванню може підлягати не тільки ризик втрати капіталу, або ризик неотримання запланованого прибутку, а і сама діяльність на фондовому ринку.

Особа, яка хоче придбати цінні папери, чи продати їх, не може здійснити це право самостійно, а тільки через спеціального суб'єкта, Фінансового брокера, як юридичну особу, яка виконує посередницькі функції при купівлі-продажу цінних паперів за рахунок і за дорученням клієнтів.

Інвестиційні консультанти – юридичні та фізичні особи, які надають консультаційні послуги з проблем інвестування на основі підряду або договору. Здебільшого вони виконують консультаційні та організаційні функції.

Діяльність цих суб'єктів також забезпечується страховиками, які можуть запропонувати наступні види страхування їхньої відповідальності: страхування інвестора від помилкових дій інвестиційного консультанта та посередника (фінансового брокера); страхування інвестиційного консультанта і брокера від власних помилок і пов'язаних з цим претензій до них з боку інвестора та інших осіб.

Надання страховиками таких послуг безумовно зменшує власний ризик інвестора, але відповідно супроводжується зменшенням його прибутку від його інвестиційної в результаті оплати ним страхових платежів.

В залежності від виду страхового покриття передбачається різна міра відповідальності страховика, що відповідно відображається на збільшенні чи зменшенні розміру страхової премії, яка визначається за формулою: сума, на яку застраховано цінні папери множиться на ставку процента за цим видом ризику. В свою чергу розмір ставки процента залежить від таких факторів: виду цінних паперів; їхньої номінальної ціни; котирування на момент купівлі; фінансового стану емітента; обсягу перестраховування за даним видом ризику; розміру франшизи і т. ін.

З плином часу страхування інвестиційних ризиків стало більш розповсюдженим явищем і відповідно потребує не тільки фактичного існування таких правовідносин, а і юридичного закріплення та нормативної деталізації.